شماره: ۰۵/۱۸۶۳۵۶
تاریخ: ۱۴۰۵/۰۷/۲۲
پیوست: دارد
شناسه: ۸۸۷۳۵۰۷

اقتصاد مقاومتی در سایه وحدت ملی و امنیت ملی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی

**کلیه صندوق‌های قرض‌الحسنه**

با سلام و احترام؛

با عنایت به ضرورت بازنگری در «**دستورالعمل نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال صندوق‌های قرض‌الحسنه**» مصوب ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، در راستای بهره‌گیری از بازخوردهای دریافتی از فعالان حوزه صندوق‌های قرض‌الحسنه، رفع دغدغه‌ها و ابهامات اجرایی مدیران و مسئولان صندوق‌ها و همچنین ارتقای چارچوب‌های نظارتی و انتظام‌بخشی به فعالیت صندوق‌های مذکور، پس از انجام بررسی‌های کارشناسی و طی مراحل قانونی، اصلاحیه دستورالعمل یادشده در هفتاد و ششمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی، مورخ ۱۴۰۵/۰۶/۳۱، به تصویب رسید. بر این اساس، به‌منظور آگاهی از اهم اصلاحات و تغییرات اعمال‌شده و فراهم آوردن زمینه اجرای یکپارچه و مؤثر مقررات جدید، اهم مفاد اصلاحی دستورالعمل به شرح زیر ابلاغ می‌گردد:

**۱ـ اصلاح طبقه‌بندی صندوق‌های قرض‌الحسنه**

طبقه‌بندی صندوق‌های قرض‌الحسنه از عناوین «خرد، کوچک، متوسط و بزرگ» به طبقات «نوع اول، نوع دوم، نوع سوم و بزرگ» تغییر یافته و متناسب با طبقه‌بندی جدید، نسبت‌های مجاز جذب سپرده، سقف منابع قابل جذب و الزامات ناظر بر فعالیت هر طبقه مورد بازتعریف و اصلاح قرار گرفته است.

| نوع صندوق | حداقل سرمایه | حداکثر میزان سپرده قابل جذب | سقف منابع نقدی قابل جذب |
|---|---|---|---|
| **نوع اول** | یک میلیارد ریال | چهل برابر سرمایه | دویست میلیارد ریال |
| **نوع دوم** | پنج میلیارد ریال | چهل برابر سرمایه | هزار میلیارد ریال |
| **نوع سوم** | بیست و پنج میلیارد ریال | بیست برابر سرمایه | ده هزار میلیارد ریال<br>(بانک مرکزی می‌تواند سقف مجموع منابع نقدی مزبور را صرفاً برای صندوق‌های نوع سومی که در زمان ابلاغ این مصوبه به فعالیت اشتغال دارند، افزایش دهد) |
| **بزرگ** | ده هزار میلیارد ریال | ده برابر سرمایه | یکصد و پنجاه هزار میلیارد ریال<br>(بانک مرکزی می‌تواند سقف مجموع منابع نقدی مزبور را برای صندوق¬های بزرگ افزایش دهد) |

**۲ـ اصلاح سقف تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی به هر شخص**

اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه توسط صندوق‌های نوع اول، دوم و سوم تا دویست میلیون ریال مجاز است. افزایش سقف تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی صندوق، مستلزم تصویب هیأت مدیره صندوق و تأیید بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌نمایند) است. در هرحال، سقف تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی صندوق‌های نوع اول، دوم و سوم بیشتر از یک میلیارد و پانصد میلیون ریال نخواهد بود.

**۳ـ تعیین حداکثر مدت بازپرداخت تسهیلات**

حداکثر مدت بازپرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی برای صندوق‌های نوع اول، دوم و سوم، ۳۶ ماه و برای صندوق‌های قرض‌الحسنه بزرگ، ۶۰ ماه تعیین شده است.

**۴ـ ضوابط استفاده از درگاه پرداخت اینترنتی**

استفاده از درگاه پرداخت اینترنتی توسط کلیه صندوق‌های قرض‌الحسنه، صرفاً در چارچوب ضوابط، الزامات و مقررات ابلاغی بانک مرکزی مجاز بوده و صندوق‌ها مکلف‌اند در این خصوص، ترتیبات مقرر را به‌طور کامل رعایت نمایند.

**۵ـ الزام به احراز صلاحیت حرفه‌ای مدیران**

احراز صلاحیت حرفه‌ای مدیرعامل و اعضای هیأت‌مدیره، صرفاً برای صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع سوم و بزرگ الزامی شده است. صندوق‌های مشمول مکلف‌اند الزامات مقرر در این خصوص را رعایت نموده و از به‌کارگیری اشخاصی که صلاحیت آنها توسط بانک مرکزی احراز نگردیده، خودداری نمایند.

**۶ـ امکان افزایش سرمایه از محل مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت**

افزایش سرمایه صندوق‌های قرض‌الحسنه از محل مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت، حداکثر تا میزان سی درصد سرمایه ثبتی، با رعایت شرایط مقرر در دستورالعمل و پس از تأیید بانک مرکزی، امکان‌پذیر خواهد بود.

**۷ـ افزایش سقف سپرده‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری**

حداکثر میزان سپرده‌گذاری مدت‌دار صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع اول و دوم نزد مؤسسات اعتباری، از ده درصد به بیست درصد افزایش یافته است.

**۸ـ رفع محدودیت در تعداد مؤسسات اعتباری محل سپرده‌گذاری منابع نقدی**

محدودیت مربوط به تعداد مؤسسات اعتباری که صندوق‌های قرض‌الحسنه مجاز به سپرده‌گذاری منابع نقدی خود نزد آن‌ها هستند، لغو شده است. بدیهی است رفع محدودیت مزبور، نافی لزوم رعایت سایر ضوابط و مقررات ناظر بر نگهداری و سپرده‌گذاری منابع نقدی صندوق‌ها نخواهد بود.

**۹ـ تمدید مهلت انطباق فعالیت صندوق‌های موجود با مقررات جدید**

صندوق‌های قرض‌الحسنه‌ای که پیش از تصویب دستورالعمل اصلاحی تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند، مکلف‌اند ظرف مدت دو سال از تاریخ ابلاغ این اصلاحیه دستورالعمل، مطابق شیوه‌نامه‌ای که به تصویب بانک مرکزی می‌رسد، شرایط خود را با مفاد دستورالعمل اصلاحی منطبق نمایند.

**۱۰ـ بازتعریف فرآیند توقف فعالیت و پایان فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه**

فرآیند مربوط به توقف عملیات و پایان فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه مورد بازنگری قرار گرفته است؛ به‌نحوی‌که پس از صدور دستور توقف عملیات، صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع اول و دوم منحل شده و در خصوص صندوق‌های نوع سوم و بزرگ، فرآیند گزیر مطابق ضوابط و ترتیبات مقرر در دستورالعمل اصلاحی اجرا خواهد شد.

انتظار می‌رود مدیران و مسئولان محترم صندوق‌ها با اهتمام جدی، مسئولیت‌پذیری و رعایت دقیق الزامات نظارتی، زمینه اجرای مؤثر مقررات جدید را فراهم آورند و اقدامات مقتضی در این خصوص، در مهلت‌های مقرر و با رعایت کامل ضوابط ابلاغی به انجام رسد. در پایان تأکید می‌گردد با ابلاغ و لازم‌الاجرا شدن نسخه اصلاحی دستورالعمل، نسخه پیشین «دستورالعمل نحوه تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال صندوق‌های قرض‌الحسنه» مصوب ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ هیأت عالی بانک مرکزی، از تاریخ ابلاغ نسخه اصلاحی، ملغی‌الاثر بوده و ملاک عمل، مفاد دستورالعمل اصلاحی خواهد بود.

مسئولیت اتخاذ تدابیر لازم برای انطباق فعالیت صندوق با مقررات جدید، بر عهده هیأت امناء، هیأت مدیره و مدیرعامل هر صندوق بوده و ضروری است بر حسن اجرای مفاد دستورالعمل، نظارت مستمر و مؤثر اعمال شده و از اتخاذ هرگونه رویه مغایر با مقررات ابلاغی اجتناب گردد. نسخه اصلاحی دستورالعمل یادشده از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به نشانی زیر قابل مشاهده و دریافت است:

https://www.cbi.ir/simplelist/۳۳۹۹۶.aspx

**مدیریت کل نظارت غیربانکی**
**اداره نظارت بر موسسات پولی غیربانکی ۱**
فرهاد خالتی عبدالله یاوران
۳۲۱۵-۲۷ ۶۶۱۶

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

**معاونت تنظیم‌گری ونظارت**

**مدیریت کل تنظیم مقررات**

# دستورالعمل نحوه تاسیس، فعالیت، نظارت و انحلال صندوق‌های قرض‌الحسنه

**اداره مطالعات و مقررات**

**تابستان ۱۴۰۵**

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

بسمه تعالی

# «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال صندوق‌های قرض‌الحسنه»

به استناد بند «الف» ماده (۳۷) قانون «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»، بند (الف) ماده (۲۱) «قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰، جزء (۲) بند (ج) ماده (۹) «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب مورخ ۱۴۰۳/۳/۱ مجلس شورای اسلامی ایران و در چارچوب «آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی» مصوب ۱۳۳۷/۹/۵، «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال صندوق‌های قرض‌الحسنه» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌گردد.

## فصل اول– تعاریف و کلیات

**ماده ۱**– اصطلاحاتی که در این دستورالعمل به‌کار رفته است، به‌شرح زیر تعریف می‌شود:

۱- ۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱- ۲- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با اجازه‌نامه بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛

۱- ۳- **صندوق:** صندوق قرض‌الحسنه اعم از صندوق قرض‌الحسنه نوع اول، صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم، صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم، صندوق قرض‌الحسنه بزرگ که در قالب مؤسسه غیرتجارتی موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی» که با رعایت "دستورالعمل چهارچوب امور نظارتی صندوق‌های قرض‌الحسنه با استفاده از ظرفیت عامل نظارتی" تحت نظارت بانک مرکزی یا عامل نظارتی فعالیت می‌نماید؛

۱- ٤- **صندوق قرض‌الحسنه نوع اول:** صندوق قرض‌الحسنه فاقد شعبه که در قالب مؤسسه غیرتجارتی موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی» تحت نظارت بانک مرکزی به عملیات قرض‌الحسنه اشتغال دارد و حداقل سرمایه ثبتی آن مبلغ یک میلیارد ریال می‌باشد؛

۱- ۵- **صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم:** صندوق قرض‌الحسنه فاقد شعبه که در قالب مؤسسه غیرتجارتی موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی» تحت نظارت بانک مرکزی به عملیات قرض‌الحسنه اشتغال دارد و حداقل سرمایه ثبتی آن مبلغ پنج میلیارد ریال می‌باشد؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

۱- ٦- **صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم :** صندوق قرض‌الحسنه‌ای که در قالب مؤسسه غیرتجارتی موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی» تحت نظارت بانک مرکزی به عملیات قرض‌الحسنه اشتغال دارد و حداقل سرمایه ثبتی آن مبلغ بیست و پنج میلیارد ریال می‌باشد؛

۱- ۷- **صندوق قرض‌الحسنه بزرگ:** صندوق قرض‌الحسنه‌ای که در قالب مؤسسه غیرتجارتی موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی» تحت نظارت بانک مرکزی به عملیات قرض‌الحسنه اشتغال دارد و حداقل سرمایه ثبتی آن از مبلغ ده‌هزار میلیارد ریال می‌باشد؛

۱- ۸- **عامل نظارتی:** شامل بانک‌های قرض‌الحسنه، سازمان اقتصاد اسلامی ایران و کانون‌های صندوق‌های قرض‌الحسنه دارای صلاحیت که در چارچوب جزء (۲) بند (ج) ماده (۹) قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، مسئولیت اجرای فرآیندهای تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال و... صندوق‌های قرض‌الحسنه را تحت نظارت و هدایت بانک مرکزی مطابق ضوابط ابلاغی مربوط بر عهده می‌گیرند.

۱- ۹- **عملیات قرض‌الحسنه:** انجام هرگونه فعالیت به منظور اخذ سپرده و اعطای وام قرض‌الحسنه؛

۱- ۱۰- **مشتری:** اشخاص حقیقی یا حقوقی متقاضی استفاده از خدمات صندوق؛

۱- ۱۱- **خدمات پایه:** خدماتی که طبق مقررات مربوط، پیش‌نیاز و لازمه ارایه سایر خدمات توسط صندوق است و پس از آن، مشتری به منظور اخذ خدمات مکرر و متمادی، به صندوق مراجعه می‌کند؛

۱- ۱۲- **شعبه:** واحد عملیاتی از صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم و بزرگ که در چارچوب این دستورالعمل مجاز به انجام تمام یا بخشی از عملیات صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم و بزرگ می‌باشد؛

۱- ۱۳- **اجازه‌نامه تأسیس:** اجازه‌نامه کتبی بانک مرکزی برای ثبت صندوق در مرجع ثبتی؛

۱- ۱٤- **اجازه‌نامه فعالیت:** اجازه‌نامه کتبی بانک مرکزی برای شروع یا ادامه فعالیت صندوق؛

۱- ۱۵- **مازاد غیرقابل تخصیص:** مازاد درآمدها بر هزینه‌های صندوق؛

۱- ۱٦- **کسری:** مازاد هزینه‌ها بر درآمدهای صندوق؛

۱- ۱۷- **منابع نقدی:** سرمایه و اقلام نقدی بدهی‌های صندوق مشتمل بر سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، وجوه اداره شده، کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی، سود ناشی از سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری، کمک‌های نقدی بلاعوض، وصایای نقدی، وقف و حبس پول؛

۱- ۱۸- **وجوه اداره شده:** وجوهی که طبق توافق، از سوی واگذارنده و به موجب قرارداد عاملیت در اختیار صندوق- قرض‌الحسنه قرار می‌گیرد تا از محل آن به نیابت از واگذارنده و در قالب عقد قرض‌الحسنه، به متقاضی تسهیلات اعطاء گردد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

**ماده ۲**- بانک مرکزی ظرف مدت سه‌ماه از تصویب این دستورالعمل، چارچوب امور نظارتی صندوق‌های قرض‌الحسنه (شامل فرآیند تأسیس، فعالیت، نظارت، گزیر و....) را با استفاده از ظرفیت عامل نظارتی به تصویب هیأت‌عالی می‌رساند.

تبصره ۱- صندوق موظف به تودیع سپرده احتیاطی نزد بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) است. میزان سپرده احتیاطی توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.

تبصره ۲ – عامل نظارتی موظف است اطلاعات سپرده های احتیاطی صندوق های تحت نظارت خود را به بانک مرکزی ارائه دهد.

## فصل دوم– مقررات ناظر بر تأسیس صندوق

### بخش اول: مقررات مشترک انواع صندوق

**ماده ۳**- تأسیس صندوق، با اخذ اجازه‌نامه تأسیس و با رعایت شرایط مقرر در این دستورالعمل مجاز می‌باشد.

**ماده ۴**- تأسیس و فعالیت صندوق در چارچوب اساسنامه مورد تأیید بانک مرکزی که عیناً در مرجع ثبت شرکت‌ها به ثبت برسد، مجاز می‌باشد. هرگونه تغییر در اساسنامه صندوق باید به تأیید بانک مرکزی رسیده و سپس در مرجع ثبت شرکت‌ها ثبت شود. اساسنامه یادشده، باید علاوه بر اهداف، سرمایه، مؤسسین، ارکان، انحلال و تصفیه حداقل دربردارنده موارد زیر باشد:

۴- ۱- تعداد و شرایط عمومی و تخصصی مؤسسین، اعضای هیأت امناء، اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل؛

۴- ۲- شیوه انتخاب اعضای هیأت امناء و هیأت مدیره از میان مؤسسین یا خارج از آن‌ها؛

۴- ۳- روش‌های افزایش سرمایه؛

۴- ۴- شیوه انتخاب بازرس قانونی و حسابرس مستقل.

تبصره- بانک مرکزی موظف است «اساسنامه نمونه» صندوق را ظرف مدت سه ماه پس از تاریخ تصویب این دستورالعمل در چارچوب مفاد این دستورالعمل و سایر قوانین و مقررات مربوط تهیه و ابلاغ نماید.

**ماده ۵**- مسئولیت اداره صندوق برعهده هیأت مدیره‌ای است که توسط هیأت امناء انتخاب می‌شوند.

**ماده ۶**- مؤسسین، اعضای هیأت امناء، اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل صندوق حسب مورد باید از شرایط ذیل برخوردار باشند:

۶- ۱- دارا بودن تابعیت ایران؛

۶- ۲- سکونت در ایران صرفاً برای اعضای هیأت‌مدیره و مدیرعامل؛

۶- ۳- نداشتن چک برگشتی رفع سوءاثرنشده در شبکه بانکی کشور؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
کتابخانه
هیأت عالی

۶- ۴- نداشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری؛

۶- ۵- داشتن گواهی عدم سوء پیشینه برای اعضاء هیأت مؤسس، هیأت امنا، هیأت مدیره و مدیرعامل؛

۶- ۶- برخورداری از صلاحیت حرفه‌ای (به تشخیص بانک مرکزی) صرفاً برای هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق نوع سوم و بزرگ؛

۶- ۷- عدم سلب صلاحیت به عنوان عضو هیأت مدیره و مدیرعامل اشخاص تحت نظارت بانک مرکزی طی دو سال گذشته صرفاً برای عضو هیأت‌مدیره و مدیرعامل؛

۶- ۸- عدم حجر و ورشکستگی؛

۶- ۹- نداشتن سمت مدیرعامل، عضو هیأت‌مدیره در سایر صندوق‌های قرض‌الحسنه؛

تبصره ۱ - صدور تأییدیه صلاحیت عمومی و حرفه‌ای اعضاء هیأت‌مدیره و مدیرعامل صندوق در زمان بکارگیری منوط به احراز شرایط مندرج در این ماده و براساس ضوابطی خواهد بود که توسط بانک‌مرکزی تهیه و ابلاغ می‌شود.

تبصره ۲- مفاد بند ۶- ۵ این ماده پیرامون ضرورت ارائه گواهی عدم سوء پیشینه اعضای هیات مدیره و هیات امناء صندوق، نسبت به نماینده حقیقی اشخاص یاد شده (در مواردی که هیات مدیره یا هیات امناء صندوق شخص حقوقی باشد) نیز لازم‌الرعایه می‌باشد.

**ماده ۷**- اکثریت اعضاء هیأت‌امناء صندوق از میان مؤسسین انتخاب می‌گردند. اعضاء هیأت‌امناء صندوق، در صورت عدم‌امکان ادامه مسئولیت به دلایلی نظیر فوت، حجر یا وقوع شرایط اضطراری، با تأیید بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) و در صورت احراز شرایط مندرج در ماده ۶- با رعایت ترتیبات مشخص‌شده در این دستورالعمل قابل تغییر است.

تبصره- اعضاء هیأت‌امناء صندوق‌های موجود که پیش از تصویب این دستورالعمل به فعالیت اشتغال داشته‌اند، در اجرای مفاد این ماده براساس ترتیبی که بانک مرکزی تعیین می‌نماید، در حکم مؤسسین می‌باشند.

**ماده ۸**- سرمایه اولیه صندوق باید به صورت نقدی توسط مؤسسین تأمین شود. آورده مؤسسین پس از واریز به حساب صندوق، از تملک آن‌ها خارج شده و متعلق به صندوق است. مازاد غیرقابل تخصیص صندوق متعلق به صندوق بوده و می‌تواند پس از طی مراحل قانونی، صرف افزایش سرمایه صندوق شود. کسری سالانه صندوق از محل مازاد غیرقابل تخصیص سال‌های قبل یا از محل سرمایه صندوق تأمین می‌شود.

**ماده ۹**- در صورت تأیید اساسنامه، احراز صلاحیت مؤسسین، اعضای هیأت امناء، تودیع کامل سرمایه و همچنین احراز سایر شرایط موضوع این دستورالعمل ظرف مدت ۳۰ روز پس از تکمیل مدارک و مستندات لازم، اجازه‌نامه تأسیس صادر می‌گردد. مدت اعتبار اجازه‌نامه تأسیس، حداکثر شش‌ماه پس از صدور است. مؤسسین موظفند

دبیرخانه هیأت عالی

ظرف مدت یادشده، نسبت به ثبت صندوق در مرجع ثبتی و ارسال مدارک ثبتی اقدام نمایند. در غیر این صورت اجازه‌نامه تأسیس صادره ابطال می‌شود. اجازه‌نامه تأسیس صرفاً به منظور انجام امور ثبتی صادر می‌شود و شروع به فعالیت صندوق منوط به کسب اجازه‌نامه فعالیت است.

تبصره- مهلت مقرر در این ماده برای ثبت صندوق و ارسال مدارک ثبتی، حداکثر تا سه ماه قابل تمدید می‌باشد.

**ماده ۱۰-** پس از دریافت و تأیید مدارک ثبت صندوق در مرجع ثبتی و تمهید دیگر شرایط مقرر در این دستورالعمل، ظرف مدت ۳۰ روز اجازه‌نامه فعالیت صادر می‌گردد. شروع به فعالیت صندوق پیش از دریافت اجازه‌نامه فعالیت، ممنوع است.

تبصره ۱- اجازه‌نامه فعالیت صندوق برای بار اول با مدت اعتبار سه سال صادر می‌گردد و برای دفعات بعد، در صورت تأیید عملکرد صندوق، با مدت اعتبار حداکثر پنج سال قابل تمدید می‌باشد.

تبصره ۲- در صورتی که صندوق ظرف مدت حداکثر سه ماه از تاریخ اخذ اجازه‌نامه فعالیت، بدون عذر موجه به تشخیص بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند)، فعالیت خود را شروع نکند، اجازه‌نامه‌های تأسیس و فعالیت صندوق باطل می‌گردد. در این صورت، به تقاضای مجدد مؤسسین برای تأسیس صندوق، تا مدت سه سال ترتیب اثر نخواهد داد. چنان‌چه صندوق در مهلت سه ماهه مقرر، با عذر موجه به تشخیص بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) فعالیت خود را شروع ننموده باشد، مهلت مزبور پس از تایید نهایی بانک مرکزی حداکثر به مدت یک ماه تمدید خواهد شد.

**ماده ۱۱-** اجازه‌نامه‌های تأسیس و فعالیت صندوق، در هیچ قالبی از جمله اجاره یا وکالت قابل انتقال و واگذاری به غیر نیست.

**ماده ۱۲-** تمام صندوق‌های تأسیس شده توسط وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی، موسسات اعتباری و سایر اشخاص حقوقی، مشمول ضوابط دستورالعمل حاضر خواهند بود.

تبصره- صندوق‌های قرض‌الحسنه‌ای که بدون ثبت رسمی و بدون داشتن شخصیت حقوقی و بصورت محدود و غیررسمی توسط جمع‌های خانوادگی و مانند آن بدون استفاده از عنوان خاص، تابلو، سربرگ، پایگاه اینترنتی و هرگونه نماد یا ابزار دیگری که سپرده‌گیری از عموم را تداعی یا تبلیغ کند، فعالیت می‌کنند در شمول این

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

دستورالعمل نمی‌باشد و نیاز به اخذ مجوز ندارد. تشخیص صندوق‌های موضوع این ماده بر عهده بانک مرکزی می‌باشد.

**بخش دوم: مقررات خاص تأسیس صندوق قرض‌الحسنه نوع اول**

**ماده ۱۳-** اشخاص حقوقی نیز علاوه بر رعایت مفاد ماده (۶)، در صورتی که انجام قرض‌الحسنه و یا امور خیریه و عام‌المنفعه به عنوان موضوع فعالیت در اساسنامه آن‌ها که به تأیید مرجع ذی‌صلاح رسیده است، قید شده باشد و براساس تأیید حسابرس مستقل یا بازرس قانونی ایشان، مشمول ماده (۱۴۱) قانون تجارت و اصلاحات بعدی آن نباشند و سرمایه ثبتی آن‌ها از حداقل سرمایه مورد نیاز جهت تأسیس و فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع اول کمتر نباشد، می‌توانند به عنوان مؤسس صندوق قرض‌الحسنه نوع اول تقاضای خود را ارایه نمایند.

**ماده ۱۴-** حداقل مبلغ سرمایه نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع اول معادل یک میلیارد ریال می‌باشد که باید تماماً قبل از صدور اجازه‌نامه تأسیس، پرداخت شده باشد.

**ماده ۱۵-** اعضای هیأت‌مؤسس/امناء صندوق موظف به رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در «تأمین سرمایه اولیه و نیز افزایش سرمایه صندوق» می‌باشند.

**بخش سوم: مقررات خاص تأسیس صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم**

**ماده ۱۶-** اشخاص حقوقی علاوه بر رعایت مفاد ماده (۶)، در صورتی که انجام قرض‌الحسنه و یا امور خیریه و عام‌المنفعه به عنوان موضوع فعالیت در اساسنامه آن‌ها که به تأیید مرجع ذی‌صلاح رسیده است، قید شده باشد و براساس تأیید حسابرس مستقل یا بازرس قانونی ایشان، مشمول ماده (۱۴۱) قانون تجارت و اصلاحات بعدی آن نباشند و سرمایه ثبتی آن‌ها از حداقل سرمایه مورد نیاز جهت تأسیس و فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم کمتر نباشد، می‌توانند به عنوان مؤسس صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم تقاضای خود را ارایه نمایند.

**ماده ۱۷-** حداقل مبلغ سرمایه نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع دوم معادل پنج میلیارد ریال می‌باشد که باید تماماً قبل از صدور اجازه‌نامه تأسیس، پرداخت شده باشد.

**ماده ۱۸-** سرمایه اولیه مؤسسین و آورده نقدی هیات امناء برای افزایش سرمایه صندوق نباید به طور مستقیم و یا غیرمستقیم از محل سپرده‌های تودیع شده نزد صندوق یا تسهیلات دریافتی از مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات پولی غیربانکی تأمین شده باشد. اعضای هیأت موسس/امناء صندوق باید با ارائه تعهد کتبی، رعایت

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی

قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در «تأمین سرمایه اولیه و نیز افزایش سرمایه صندوق» را متعهد گردند.

**بخش چهارم: مقررات خاص تأسیس صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم**

**ماده ۱۹-** اشخاص حقوقی در صورتی که انجام قرض‌الحسنه و یا امور خیریه و عام‌المنفعه به عنوان موضوع فعالیت در اساسنامه آن‌ها که به تأیید مرجع ذی‌صلاح رسیده است، قید شده باشد، علاوه بر رعایت مفاد ماده ۶- در صورتی می‌توانند به عنوان مؤسس صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم تقاضای خود را ارایه نمایند که حائز شرایط زیر باشند:

۱۹- ۱- ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده برای سه دوره مالی منتهی به تاریخ ارائه درخواست؛

۱۹- ۲- عدم اظهارنظر مردود یا فقد اظهارنظر توسط حسابرس مستقل برای حداقل سه دوره مالی متوالی منتهی به تاریخ ارائه درخواست؛

۱۹- ۳- اخذ تأییدیه از حسابرس مستقل مبنی بر ثبات و تداوم فعالیت؛

**ماده ۲۰-** حداقل مبلغ سرمایه نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم معادل بیست و پنج میلیارد ریال می‌باشد که باید تماماً قبل از صدور اجازه‌نامه تأسیس، پرداخت شده باشد.

**ماده ۲۱-** سرمایه اولیه مؤسسین و آورده نقدی هیات‌امناء برای افزایش سرمایه صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم نباید به طور مستقیم و یا غیرمستقیم از محل سپرده‌های تودیع شده نزد صندوق‌های مذکور یا تسهیلات دریافتی از مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات پولی غیربانکی تأمین شده باشد. اعضای هیأت موسس صندوق باید با ارائه تعهد کتبی، رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در «تأمین سرمایه اولیه»را متعهد گردند.

تبصره- افزایش سرمایه صندوق منوط به احراز منشاء تأمین آن توسط بانک مرکزی می‌باشد.

**بخش پنجم: مقررات خاص تأسیس صندوق قرض‌الحسنه بزرگ**

**ماده ۲۲-** اشخاص حقوقی در صورتی که انجام قرض‌الحسنه و یا امور خیریه و عام‌المنفعه به عنوان موضوع فعالیت در اساسنامه آن‌ها که به تأیید مرجع ذیصلاح رسیده است، علاوه بر رعایت مفاد ماده (۶) در صورتی می‌توانند به عنوان مؤسس صندوق قرض‌الحسنه بزرگ تقاضای خود را ارایه نمایند که حائز شرایط زیر باشند:

۲۲-۱- ارائه صورت های مالی حسابرسی شده برای سه دوره مالی منتهی به تاریخ ارائه درخواست؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

۲۲-۲- عدم اظهارنظر مردود یا فقد اظهارنظر توسط حسابرس مستقل برای حداقل سه دوره مالی متوالی منتهی به تاریخ ارائه درخواست ؛

۲۲-۳- اخذ تأییدیه از حسابرس مستقل مبنی بر ثبات و تداوم فعالیت؛

۲۲-٤- نداشتن زیان انباشته در زمان ارائه درخواست.

تبصره- بانک مرکزی در موارد خاص می‌تواند در صورت احراز تمامی شرایط یادشده در این ماده به استثنای داشتن زیان انباشته، با صلاحدید خود نسبت به صدور اجازه‌نامه تأسیس اقدام نماید.

**ماده ۲۳**- حداقل مبلغ سرمایه نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق قرض الحسنه بزرگ معادل ده هزار میلیارد ریال می‌باشد که باید تماماً قبل از صدور اجازه‌نامه تأسیس، پرداخت شده باشد.

**ماده ۲۴**- سرمایه اولیه مؤسسین و آورده نقدی هیات‌امناء برای افزایش سرمایه صندوق قرض‌الحسنه بزرگ نباید به طور مستقیم و یا غیرمستقیم از محل سپرده‌های تودیع شده نزد صندوق‌های مذکور یا تسهیلات دریافتی از مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات پولی غیربانکی تأمین شده باشد و منوط به احراز منشاء تأمین آن توسط بانک مرکزی می‌باشد.

**ماده ۲۵**- مجوز تأسیس صندوق قرض‌الحسنه بزرگ در صورت احراز شرایط مندرج در این دستورالعمل صرفاً با تأیید بانک مرکزی صادر می‌گردد.

تبصره- تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه موضوع این ماده، مشمول ماده (۲) نمی‌باشد.

## فصل سوم- مقررات ناظر بر فعالیت صندوق

### بخش اول: مقررات مشترک انواع صندوق

**ماده ۲۶**- فعالیت صندوق، صرفاً با اخذ اجازه‌نامه فعالیت و با رعایت شرایط مقرر در این دستورالعمل و همچنین ضوابط و مقررات ناظر بر مبارزه با پولشویی مجاز می‌باشد.

**ماده ۲۷**- صندوق صرفاً در قالب عقد قرض‌الحسنه به اخذ سپرده و اعطای وام مبادرت می‌نماید.

تبصره ۱- افتتاح هر نوع حساب سپرده غیر از حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، از جمله حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری و حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و نیز صدور دسته چک، دسته حواله، کارت الکترونیکی و ابزارهای پرداخت مشابه توسط صندوق برای مشتریان، ممنوع است.

تبصره ۲- ارائه کارت الکترونیکی به مشتریان توسط صندوق صرفاً از طریق موسسات اعتباری و بر اساس ضوابط ابلاغی بانک مرکزی مجاز می‌باشد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی

**ماده ۲۸-** صندوق موظف است منابع نقدی خود (غیر از منابع نقدی موضوع جزء (۴) ماده (۳۳) این دستورالعمل) را با تایید هیات مدیره و اعلام قبلی به بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند)، در قالب قرض‌الحسنه نزد موسسات اعتباری سپرده‌گذاری نماید تا از محل آن نسبت به اعطای قرض‌الحسنه و یا پرداخت سایر هزینه‌ها اقدام کند. صندوق موظف به اعلام مشخصات حساب های مزبور به بانک مرکزی می باشد و نگهداری منابع نقدی صندوق در حساب‌های سپرده‌ای که به نام صندوق نیست، ممنوع است.

تبصره- در صورتی که عامل نظارتی بانک قرض‌الحسنه باشد، صندوق موظف است منابع نقدی موضوع این ماده را نزد عامل نظارتی نگهداری نماید.

**ماده ۲۹-** دریافت و پرداخت وجه نقد توسط صندوق، به ازای هر مشتری در هر روز تا سقف ۱۵۰ میلیون ریال مجاز می‌باشد. هرگونه دریافت و پرداخت وجه نقد بیش از مبلغ مزبور توسط صندوق ممنوع است.

**ماده ۳۰-** منابع صندوق از محل‌های زیر قابل تأمین می‌باشد:

۳۰- ۱- سرمایه صندوق؛

۳۰- ۲- سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز؛

۳۰- ۳- وجوه اداره شده؛

۳۰- ۴- کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی؛

۳۰- ۵- سود ناشی از سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری؛

۳۰- ۶- کمک‌های نقدی و غیرنقدی بلاعوض اشخاص حقیقی و حقوقی؛

۳۰- ۷- موقوفات، وصایا؛

۳۰- ۸- حبس پول؛

۳۰- ۹- سایر منابع به پیشنهاد صندوق و تأیید بانک مرکزی.

✓ تبصره ۱- تحصیل دارایی ثابت مشهود و نامشهود جدید توسط صندوق در قالب موقوفات، وصایا، هبه و سایر کمک های غیرنقدی، تا ده برابر سرمایه ثبتی صندوق مجاز است و بیشتر از حد مزبور منوط به اخذ مجوز بانک مرکزی می باشد. بانک مرکزی می تواند در صورت صلاحدید تجویز این موضوع را به عامل نظارتی واگذار نماید.

تبصره ۲- دریافت کمک‌های نقدی و غیرنقدی اشخاص حقیقی و حقوقی، صرفاً در صورتی که هیچ‌گونه تعهدی مبنی بر اعطای قرض‌الحسنه، استرداد یا اعطای امتیاز و امثال آن، برعهده صندوق نباشد و با رعایت ضوابط و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مجاز است.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی

تبصره ۳- مازاد غیرقابل تخصیص صندوق قابل تقسیم نبوده و متعلق به صندوق است و باید در صورت‌های مالی صندوق تحت همین عنوان ثبت شود و می‌تواند پس از تایید بانک مرکزی و طی مراحل قانونی صرف افزایش سرمایه شود.

**ماده ۳۱-** مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت مرتبط با فعالیت و عملیات صندوق باید در صورت‌های مالی صندوق تحت همین عنوان ثبت شود و می‌تواند پس از تایید بانک مرکزی و طی مراحل قانونی، صرف افزایش سرمایه شود. در هر حال سهم (وزن) افزایش سرمایه از محل مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های مرتبط با فعالیت و عملیات صندوق، حداکثر سی درصد سرمایه ثبتی صندوق می‌باشد.

**ماده ۳۲-** سازوکار ناظر بر افزایش سرمایه صندوق در چارچوب روش‌های مندرج در اساسنامه نمونه صندوق و با رعایت ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در این رابطه می‌باشد.

**ماده ۳۳-** مصارف صندوق عبارتند از:

۳۳- ۱- قرض‌الحسنه اعطایی؛

۳۳- ۲- هزینه‌های جاری صندوق؛

۳۳- ۳- خرید دارایی‌های ثابت و تجهیزات و ملزومات مورد نیاز صندوق؛

۳۳- ۴- سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری؛

۳۳- ۵- سپرده قرض‌الحسنه جاری نزد مؤسسات اعتباری؛

۳۳- ۶- سایر مصارف به پیشنهاد صندوق و تأیید بانک مرکزی.

تبصره ۱- صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع اول و دوم مجاز می‌باشند در صورت داشتن مازاد غیرقابل تخصیص و انجام تکالیف مربوط به افزایش سرمایه، با تصویب دوسوم اعضای هیأت مدیره و تأیید هیأت امناء، بخشی از مازاد غیرقابل تخصیص خود را صرف امور خیریه، نمایند. موارد مصرف نیز باید به تأیید هیأت امناء برسد و در صورت‌های مالی صندوق افشاء شود. انجام مصارف موضوع این ماده برای صندوق‌هایی که چنین اقداماتی در اساسنامه آن‌ها پیش‌بینی نشده، مجاز نیست.

تبصره ۲- صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع سوم و بزرگ مجازند در صورت داشتن مازاد غیرقابل تخصیص و انجام تکالیف مربوط به افزایش سرمایه، با تصویب دوسوم اعضای هیأت مدیره و تأیید هیأت امناء، حداکثر تا سقف یک دهم مازاد غیرقابل تخصیص خود را از طریق مؤسسات خیریه دارای مجوز از نهادهای ذی‌ربط صرف امور خیریه نماید. موارد مصرف نیز باید به تأیید هیأت امناء برسد و در صورت‌های مالی صندوق افشاء شود. انجام مصارف موضوع این ماده برای صندوق‌هایی که چنین اقداماتی در اساسنامه آن‌ها پیش‌بینی نشده، مجاز نیست.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

**ماده ۳۴**- صندوق موظف است به منظور مدیریت ریسک نقدینگی، همواره حداقل ۵ درصد منابع نقدی را به صورت سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری نگهداری نماید. صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع یک و دو می‌توانند حداکثر ۲۰ درصد و صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع سه و بزرگ می‌توانند حداکثر ۱۰ درصد کل منابع نقدی را در قالب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری نگهداری نمایند.

تبصره- برداشت از سپرده مذکور به نحوی که مانده سپرده مذکور به کمتر از ۵ درصد برسد، توسط صندوق صرفاً با اخذ مجوز از بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) امکان‌پذیر می‌باشد.

**ماده ۳۵**- هزینه‌های جاری صندوق، از محل کارمزد تسهیلات اعطایی، مازاد غیرقابل تخصیص، کمک‌های خیرین، سود سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و سایر درآمدها تأمین و پرداخت می‌شود.

**ماده ۳۶**- اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه توسط صندوق‌های نوع اول، دوم و سوم تا دویست میلیون ریال مجاز است. افزایش سقف تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی صندوق، مستلزم تصویب هیأت مدیره صندوق و تأیید بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) است. در هرحال، سقف تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی صندوق‌های نوع اول، دوم و سوم بیشتر از یک میلیارد و پانصد میلیون ریال نخواهد بود.

تبصره- در مواردی که سپرده تودیع شده نزد صندوق از نوع «وجوه اداره شده» باشد، سپرده‌گذار می‌تواند افرادی را برای دریافت قرض‌الحسنه به صندوق معرفی کند. در این صورت، ضمانت قرض‌الحسنه پرداختی برعهده سپرده‌گذار بوده و صندوق نسبت به اقساط باز پرداخت نشده، در مقابل سپرده‌گذار تعهدی ندارد. صندوق موظف است این موضوع را در مفاد قرارداد سپرده‌گذاری وجوه اداره شده درج نماید. سقف تسهیلات قرض‌الحسنه قابل پرداخت به اشخاص معرفی‌شده توسط سپرده‌گذار، دو برابر سقف مجاز پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه توسط صندوق است.

**ماده ۳۷**- حداکثر نرخ کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی صندوق توسط بانک مرکزی تعیین و ابلاغ می‌شود.

**ماده ۳۸**- حداکثر مدت بازپرداخت قرض‌الحسنه اعطایی برای صندوق قرض الحسنه نوع یک و دو و سه حداکثر ۳۶ ماه و برای صندوق قرض الحسنه بزرگ ۶۰ ماه است.

تبصره- حداکثر مدت‌زمان بازپرداخت قرض‌الحسنه اعطایی از محل وجوه اداره‌شده برای صندوق قرض الحسنه نوع یک و دو و سه، دو برابر و برای صندوق قرض الحسنه بزرگ، سه برابر مدت‌زمان بازپرداخت قرض‌الحسنه اعطایی توسط همان صندوق می‌باشد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

**ماده ۳۹**- صندوق موظف به رعایت ضوابط ناظر بر طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری و نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری می‌باشد.

تبصره- صندوق قرض‌الحسنه نوع اول از مفاد این ماده مستثنی می‌باشد.

**ماده ۴۰**- مشروط نمودن اعطای قرض‌الحسنه به سپرده‌گذاری و گردش حساب به هر نحو، ممنوع است. صندوق می‌تواند بدون تعهد و قرارداد با سپرده‌گذار، جهت استفاده از قرض‌الحسنه اعطایی برای سپرده‌گذاران حق تقدم قائل گردد.

**ماده ۴۱**- اعطای قرض‌الحسنه توسط صندوق، به اعضای هیأت امناء، اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و سایر کارکنان صندوق در چارچوب ضوابط، مقررات و رویه‌های اعطای قرض‌الحسنه به عموم، بلامانع بوده و حسب مورد باید در صورت‌های مالی سالانه صندوق به صورت مستقل درج گردد.

**ماده ۴۲**- صندوق موظف است؛ در هر زمان حداقل معادل ۷۰ درصد از مجموع منابع نقدی خود را صرف اعطای قرض‌الحسنه نماید.

**ماده ۴۳**- هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق موظفند منابع صندوق و درخواست‌های تسهیلات را به‌گونه‌ای مدیریت کنند که صندوق در هیچ زمانی با کمبود نقدینگی مواجه نشود.

**ماده ۴۴**- در صورتی که صندوق‌های تحت نظارت عامل نظارتی با کسری نقدینگی مواجه شوند، هیات مدیره و مدیرعامل صندوق موظفند ضمن اعلام موضوع به عامل نظارتی، اقدامات مقتضی انجام دهند. عامل نظارتی موظف است درصورت درخواست هیأت مدیره و مدیرعامل، با اخذ تضمین لازم تمهیداتی را فراهم آورد که بازپرداخت وجوه سپرده‌گذاران با اختلال مواجه نگردد.

**ماده ۴۵**- در صورتی که صندوقی که مستقیماً تحت نظارت بانک مرکزی است با کسری نقدینگی مواجه شود، هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق موظفند ضمن اعلام موضوع به هیأت مؤسس و هیأت امنای صندوق و بانک مرکزی، اقدامات لازم را برای تأمین کسری نقدینگی صندوق انجام دهند. بانک مرکزی می‌تواند درصورت درخواست هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق، تمام یا بخشی از سپرده احتیاطی صندوق را که نزد بانک مرکزی تودیع شده‌است، به‌صورت موقت دراختیار صندوق قرار دهد. در هر حال، مسئولیت تأمین کسری نقدینگی صندوق برعهده هیأت مؤسس و هیأت امناء می‌باشد و تأمین آن از محل منابع بانک مرکزی ممنوع است.

تبصره ۱- مدیرعامل، هیأت مدیره و هیأت امنا درصورت تعدی و تفریط در قبال سپرده‌گذاران مسئول هستند.

تبصره ۲- اطلاع‌رسانی مفاد این بند از طریق درج در اجازه‌نامه فعالیت صندوق یا به طرق مقتضی دیگر صورت می‌پذیرد.

**ماده ۴۶**- انجام اقدامات زیر توسط صندوق ممنوع است:

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی

۴۶-۱- ارایه خدمات پایه به صورت غیرحضوری خارج از ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی؛

۴۶-۲- ارایه خدمات اینترنتی خارج از ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی؛

۴۶-۳- درگاه پرداخت اینترنتی خارج از ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی ؛

۴۶-۴- انجام قرعه‌کشی و اعطای جایزه به سپرده‌گذاران صندوق؛

۴۶-۵- کارسازی چک اشخاص حقیقی و حقوقی؛

۴۶-۶- افتتاح حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز و جاری ارزی؛

۴۶-۷- ایجاد هرگونه باجه، دفتر مستقل و موارد مشابه؛

۴۶-۸- انجام هرگونه تبلیغات توسط صندوق مغایر با مفاد ضوابط ابلاغی بانک مرکزی.

تبصره- صندوق مجاز به صدور/درخواست صدور چک (عادی/تضمین شده) در وجه مشتری از محل سپرده خود نزد مؤسسات اعتباری و نیز وصول چک‌هایی است که صادرکننده آن مشتری و ذینفع آن صندوق باشد.

**ماده ۴۷**- استفاده از دستگاه کارتخوان در صندوق با رعایت ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی و منوط به تحقق شرایط زیر امکان‌پذیر است:

۴۷-۱- دستگاه کارتخوان به نام صندوق باشد؛

۴۷-۲- حساب سپرده متصل به دستگاه کارتخوان به نام صندوق باشد؛

۴۷-۳- برای دستگاه کارتخوان مربوط پرونده مالیاتی فعال وجود داشته باشد؛

۴۷-۴- دستگاه کارتخوان فقط از نوع ثابت باشد.

تبصره- استفاده از دستگاه کارتخوان خارج از محل فعالیت صندوق/شعبه، اکیداً ممنوع است.

**ماده ۴۸**- صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع یک و دو و سه مجازند، به منظور مدیریت کسری نقدینگی صرفاً پس از اخذ مجوز از بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند)، در قالب عقد قرض‌الحسنه و حداکثر به میزان سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار صندوق - موضوع ماده ۳۴-- از مؤسسات اعتباری که سپرده نزد آن دارد، تسهیلات دریافت نمایند.

تبصره ۱- تا زمان تسویه کامل تسهیلات اخذ شده، دریافت تسهیلات قرض‌الحسنه جدید توسط صندوق‌های قرض‌الحسنه موضوع این ماده امکانپذیر نمی‌باشد.

تبصره ۲ - دریافت هرگونه تسهیلات از مؤسسات اعتباری توسط صندوق قرض‌الحسنه بزرگ ممنوع می‌باشد.

**ماده ۴۹**- دارایی‌های صندوق نباید به‌عنوان وثیقه هرگونه تعهدی برای شخص دیگری مورد استفاده قرار گیرد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

**ماده ۵۰**- صندوق موظف است تمامی عملیات و اسناد خود را براساس استانداردهای حسابداری و همچنین ضوابطی که توسط بانک مرکزی ابلاغ می شود، در سیستم‌های حسابداری و بستر سامانه متمرکز عملیاتی و نظارتی بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) اجرا و ثبت نماید. عامل نظارتی موظف است گزارشات مربوطه را به بانک مرکزی ارائه نماید.

**بخش دوم: مقررات خاص فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع اول**

**ماده ۵۱**- مانده سپرده‌های اخذ شده (به استثناء وجوه اداره شده) توسط صندوق قرض‌الحسنه نوع اول در هر زمان نباید از چهل برابر مجموع سرمایه ثبتی صندوق قرض‌الحسنه نوع اول بیشتر شود. در هر حال مانده مجموع منابع نقدی صندوق قرض‌الحسنه نوع اول (به استثناء کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی و سود ناشی از سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار) نباید بیش از دویست میلیارد ریال باشد.

تبصره ۱- مسئولیت رعایت حکم مذکور در این ماده با مدیرعامل و هیأت مدیره است. تجاوز از حدود یادشده تخلف محسوب می‌شود.

تبصره ۲- در صورتی که مانده سپرده‌ها و/یا وجوه اداره‌شده نزد صندوق از حدود مذکور در این ماده تجاوز کند، صندوق موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه نسبت به افزایش سرمایه و یا کاهش سپرده‌ها و وجوه اداره‌شده اقدام نماید.

**ماده ۵۲**- خرید دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و سایر تجهیزات و ملزومات برای اداره امور صندوق حداکثر معادل سرمایه ثبتی مجاز است.

**ماده ۵۳**- هیأت‌امنای صندوق قرض‌الحسنه نوع اول در صورت عدم ارائه تأییدیه فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فرآجا) در خصوص محل فعالیت موظف به ارایه تعهدنامه محضری مبنی بر تقبل مسئولیت جبران هرگونه ضرر و زیان وارده به اموال سپرده‌گذاران ناشی از مشکلات امنیتی صندوق از جمله سرقت می‌باشند.

تبصره- جابجایی محل صندوق قرض‌الحسنه نوع اول پس از اطلاع به عامل نظارتی صرفاً در شهر محل فعالیت مندرج در اساسنامه صندوق امکان‌پذیر می‌باشد.

**بخش سوم: مقررات خاص فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم**

**ماده ۵۴**- مانده سپرده‌های اخذ شده (به استثناء وجوه اداره شده) توسط صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم در هر زمان نباید از چهل برابر مجموع سرمایه ثبتی صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم بیشتر شود. در هر حال مانده مجموع منابع

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

نقدی صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم (به استثناء کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی و سود ناشی از سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار) نباید بیش از هزار میلیارد ریال باشد.

تبصره ۱- مسئولیت رعایت حکم مذکور در این ماده با مدیرعامل و هیأت مدیره است. تجاوز از حدود یادشده تخلف محسوب می‌شود.

تبصره ۲- در صورتی که مانده سپرده‌ها و/یا وجوه اداره‌شده نزد صندوق از حدود مذکور در این ماده تجاوز کند، صندوق موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه نسبت به افزایش سرمایه و یا کاهش سپرده‌ها و وجوه اداره‌شده اقدام نماید.

**ماده ۵۵**- خرید دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و سایر تجهیزات و ملزومات برای اداره امور صندوق حداکثر معادل سرمایه ثبتی مجاز است.

**ماده ۵۶**- محل فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم باید مورد تأیید فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا) باشد.

تبصره- جابجایی محل فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم پس از اخذ مجوز از عامل نظارتی صرفاً در شهر محل فعالیت مندرج در اساسنامه صندوق امکان‌پذیر می‌باشد و عامل نظارتی باید موضوع را به بانک مرکزی اطلاع دهد.

**ماده ۵۷**- صندوق قرض‌الحسنه نوع اول در صورت تایید عملکرد در چارچوب ضوابط مربوطه، افزایش سرمایه به میزان مورد نیاز و تطبیق آن با شرایط و الزامات تعیین شده در دستورالعمل، با اخذ مجوز می‌تواند به صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم تبدیل شود.

**ماده ۵۸**- اجازه‌نامه فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم، می‌تواند در نتیجه اعمال اقدامات نظارتی و یا در صورت درخواست آن صندوق، با رعایت مفاد این دستورالعمل به صندوق قرض‌الحسنه نوع اول تبدیل گردد.

**بخش چهارم: مقررات خاص فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم**

**ماده ۵۹**- مانده سپرده‌های اخذ شده توسط صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم (به استثناء وجوه اداره شده) در هر زمان نباید از بیست برابر مجموع سرمایه ثبتی صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم بیشتر شود. در هر حال مانده مجموع منابع نقدی صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم (به استثناء کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی و سود ناشی از سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار) نباید بیش از ده هزار میلیارد ریال باشد. بانک مرکزی می‌تواند سقف مجموع منابع نقدی مزبور را صرفاً برای صندوق‌های نوع سومی که در زمان ابلاغ این مصوبه به فعالیت اشتغال دارند، افزایش دهد.

تبصره ۱- مسئولیت رعایت حکم مذکور در این ماده با مدیرعامل و هیأت مدیره است. تجاوز از حدود یادشده تخلف محسوب می‌شود.

دبیرخانه هیأت عالی

تبصره ۲- در صورتی که مانده سپرده‌ها و/یا وجوه اداره‌شده نزد صندوق از حدود مذکور در این ماده تجاوز کند، صندوق موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه نسبت به افزایش سرمایه و یا کاهش سپرده‌ها و وجوه اداره‌شده اقدام نماید.

**ماده ۶۰**- خرید دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و سایر تجهیزات و ملزومات برای اداره امور صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم حداکثر معادل هفتاد درصد سرمایه ثبتی مجاز است.

**ماده ۶۱**- محل فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم و شعبه آن باید مورد تأیید فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا) باشد.

تبصره- جابجایی محل فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم منوط به اخذ مجوز از بانک مرکزی می‌باشد.

**ماده ۶۲**- حسابرس مستقل و بازرس قانونی صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم باید از میان حسابرسان معتمد بانک مرکزی طبق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی انتخاب شود.

**ماده ۶۳**- صندوق نوع سوم موظف است گزارش بازرس قانونی و صورت‌های مالی سالیانه حسابرسی شده توسط حسابرسان معتمد بانک مرکزی را پس از تصویب در هیات امنا حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد به بانک مرکزی ارایه نماید.

**ماده ۶۴**- بانک مرکزی می‌تواند در خصوص درخواست صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم جهت تبدیل به صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم، در صورت حصول شرایط زیر اتخاذ تصمیم نماید:

۶۴-۱- ارائه گزارش عملکرد از سوی عامل نظارتی و تأیید توسط بانک مرکزی در چارچوب ضوابط مربوطه؛

۶۴-۲- افزایش سرمایه به میزان مورد نیاز و تطبیق آن با شرایط و الزامات تعیین شده در دستورالعمل.

**ماده ۶۵**- در خصوص صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم، بانک مرکزی می‌تواند در نتیجه اعمال اقدامات نظارتی و یا در صورت درخواست آن صندوق، اجازه‌نامه فعالیت آن را با رعایت مفاد این دستورالعمل به صندوق قرض‌الحسنه نوع اول یا دوم تبدیل نماید.

**ماده ۶۶**- صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم منوط به تحقق شرایط زیر با ارائه تاییدیه عامل نظارتی و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی، مجاز به تأسیس شعبه می‌باشد:

۶۶-۱- سپری شدن حداقل یک‌سال از شروع فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم؛

۶۶-۲- برخورداری از سرمایه به میزان ۲۰ درصد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم به ازای هر شعبه؛

۶۶-۳-کفایت سیستم حسابداری متمرکز بین مرکز اصلی و شعبه به تایید حسابرس مستقل؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی

۶۶-۴- فراهم نمودن امکان اتصال کلیه شعب صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم به سامانه‌های اعلامی بانک‌مرکزی؛

۶۶-۵-تأیید عملکرد صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم توسط بانک مرکزی.

تبصره ۱- صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم حداکثر مجاز به ایجاد ۱۰ شعبه می‌باشد.

تبصره ۲- صندوق صرفاً مجاز به تأسیس شعب خود در همان استان محل فعالیت می‌باشد.

**ماده ۶۷-** مدیرعامل صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم موظف است؛ اطلاعات و مدارک مربوط به ایجاد، جابجایی و تعطیلی شعب خود را که به تصویب هیأت امناء/ مدیره صندوق و تایید عامل نظارتی (در مواردی که صندوق تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کند) رسیده است، حداقل دو ماه قبل از اقدام، به بانک مرکزی اعلام نماید.

**ماده ۶۸-** در صورت تعطیلی شعبه، کلیه حساب‌ها و اسناد و مدارک باید به نزدیکترین شعبه دایر انتقال یابد.

**ماده ۶۹-** صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم موظف است جابجایی و تعطیلی شعبه خود را پس از تأیید بانک مرکزی از طریق روش‌های مختلف اطلاع‌رسانی از جمله، ارسال پیامک اطلاع‌رسانی به مشتریان، درج اطلاعیه در محل شعبه، پایگاه اطلاع‌رسانی، روزنامه کثیرالانتشار و یا محلی، مراتب را حداقل دو ماه قبل از اقدام به اطلاع عموم برساند.

**بخش پنجم: مقررات خاص فعالیت صندوق قرض‌الحسنه بزرگ**

**ماده ۷۰-** مانده سپرده‌های اخذشده توسط صندوق قرض‌الحسنه بزرگ (به استثناء وجوه اداره شده) در هر زمان نباید از ده برابر مجموع سرمایه ثبتی صندوق قرض‌الحسنه بزرگ بیشتر شود. در هر حال، مانده مجموع منابع نقدی صندوق قرض‌الحسنه بزرگ (به استثناء کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی و سود ناشی از سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار) نباید بیش از یکصد و پنجاه هزار میلیارد ریال باشد. بانک مرکزی می‌تواند سقف مجموع منابع نقدی مزبور را برای صندوق‌های بزرگ افزایش دهد.

تبصره ۱- مسئولیت رعایت حکم مذکور در این ماده با مدیرعامل و هیأت مدیره است. تجاوز از حدود یادشده تخلف محسوب می‌شود.

تبصره ۲- در صورتی که مانده سپرده‌ها و/یا وجوه اداره‌شده نزد صندوق از حدود مذکور در این ماده تجاوز کند، صندوق موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه نسبت به افزایش سرمایه و یا کاهش سپرده‌ها و وجوه اداره‌شده اقدام نماید.

**ماده ۷۱-** خرید دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و سایر تجهیزات و ملزومات برای اداره امور صندوق قرض‌الحسنه بزرگ حداکثر معادل چهل درصد سرمایه ثبتی مجاز است.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیات عالی

**ماده ۷۲**- حداکثر مبلغ قرض‌الحسنه قابل پرداخت به هر شخص توسط صندوق بزرگ ، دو و نیم میلیارد ریال می‌باشد.

**ماده ۷۳**- اعطای تسهیلات قرض الحسنه به هر شخص از محل وجوه اداره‌شده توسط صندوق معادل دو برابر سقف مبلغ قابل پرداخت قرض‌الحسنه می‌باشد.

**ماده ۷۴**- صندوق قرض‌الحسنه بزرگ مطابق با ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی مجاز به درخواست و استفاده از درگاه پرداخت اینترنتی به منظور انجام امور مشتریان خود می‌باشد.

**ماده ۷۵**- صندوق قرض‌الحسنه بزرگ، ملزم به رعایت نسبت پوشش نقدینگی براساس ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر الزامات مدیریت ریسک نقدینگی مؤسسات اعتباری می‌باشد.

**ماده ۷۶**- صندوق قرض‌الحسنه بزرگ ، ملزم به رعایت الزامات نظام مؤثر کنترل داخلی مؤسسات اعتباری مطابق با آخرین ضوابط ابلاغی بانک مرکزی می‌باشد.

**ماده ۷۷**- اعطای تسهیلات رفاهی به کارکنان صندوق قرض‌الحسنه بزرگ با رعایت ضوابط پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری، از محل حقوق مالکانه بلامانع بوده و باید در صورت‌های مالی سالانه صندوق به صورت مستقل درج گردد.

**ماده ۷۸**- محل فعالیت صندوق قرض‌الحسنه بزرگ و شعبه باید مورد تأیید فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا) باشد.

**ماده ۷۹**- حسابرس و بازرس قانونی صندوق قرض‌الحسنه بزرگ باید از میان حسابرسان معتمد بانک مرکزی طبق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی انتخاب شود.

**ماده ۸۰**- صندوق قرض‌الحسنه بزرگ موظف است گزارش بازرس قانونی و صورت‌های مالی سالیانه حسابرسی شده توسط حسابرسان معتمد بانک مرکزی را پس از تصویب در هیات امنا حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد به بانک مرکزی ارایه نماید.

**ماده ۸۱**- بانک مرکزی می‌تواند در خصوص درخواست صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم جهت تبدیل به صندوق قرض‌الحسنه بزرگ، در صورت حصول شرایط زیر اتخاذ تصمیم نماید:

۸۱-۱- سپری شدن حداقل پنج سال از شروع فعالیت براساس اجازه‌نامه فعالیت صادره مبتنی بر مفاد این دستورالعمل؛

۸۱-۲- تأیید عملکرد از سوی بانک مرکزی در چارچوب ضوابط مربوطه؛

۸۱-۳- افزایش سرمایه به میزان مورد نیاز و تطبیق آن با شرایط و الزامات تعیین شده در دستورالعمل.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

**ماده ۸۲**- در خصوص صندوق قرض‌الحسنه بزرگ، بانک مرکزی می‌تواند در نتیجه اعمال اقدامات نظارتی و یا در صورت درخواست آن صندوق، اجازه‌نامه فعالیت آن را با رعایت مفاد این دستورالعمل به سایر انواع صندوق تبدیل نماید.

**ماده ۸۳**- صندوق قرض‌الحسنه بزرگ منوط به تحقق شرایط زیر و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی مجاز به تأسیس شعبه می‌باشد:

۸۳-۱- کفایت سیستم حسابداری متمرکز بین مرکز اصلی و شعبه به تأیید حسابرس مستقل؛

۸۳-۲- فراهم نمودن امکان اتصال کلیه شعب صندوق قرض‌الحسنه بزرگ به سامانه‌های اعلامی بانک‌مرکزی؛

۸۳-۳- تأیید عملکرد صندوق قرض‌الحسنه بزرگ توسط بانک مرکزی.

تبصره- صندوق قرض‌الحسنه بزرگ حداکثر مجاز به ایجاد ۵۰ شعبه می‌باشد.

**ماده ۸۴**- مدیرعامل صندوق قرض‌الحسنه بزرگ موظف است؛ اطلاعات و مدارک مربوط به ایجاد، جابجایی و تعطیلی شعب خود را که به تصویب هیأت امناء/ مدیره صندوق رسیده است، حداقل دو ماه قبل از اقدام، به بانک مرکزی اعلام نماید.

**ماده ۸۵**- در صورت تعطیلی شعبه، کلیه حساب‌ها و اسناد و مدارک باید به نزدیکترین شعبه دایر انتقال یابد.

**ماده ۸۶**- صندوق قرض‌الحسنه بزرگ موظف است؛ جابجایی و تعطیلی شعبه خود را پس از تأیید بانک مرکزی از طریق روش‌های مختلف اطلاع‌رسانی از جمله؛ ارسال پیامک اطلاع‌رسانی به مشتریان، درج اطلاعیه در محل شعبه، پایگاه اطلاع‌رسانی، روزنامه کثیرالانتشار و یا محلی، مراتب را حداقل دو ماه قبل از اقدام به اطلاع عموم برساند.

## فصل چهارم- نظارت بر صندوق

**ماده ۸۷**- صندوق موظف است حسب دستور بانک مرکزی کلیه اطلاعات و اسناد مورد نیاز از جمله، صورت‌های مالی خود را به بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) ارائه دهد. عامل نظارتی موظف به ارسال اطلاعات درخواستی به بانک مرکزی می‌باشد.

**ماده ۸۸**- بانک مرکزی در هر زمان که لازم بداند، می‌تواند بازرسان خود را جهت رسیدگی به عملیات و حساب‌های صندوق اعزام نماید. مدیران صندوق ملزم به همکاری با بازرسان بانک مرکزی بوده و باید تمامی اسناد، مدارک و دفاتر خود را جهت رسیدگی بطور دقیق، کامل و به موقع به آنها ارایه نمایند.

**ماده ۸۹**- تخطی از قوانین و مقررات مربوطه و احکام این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و مجازات‌های مندرج در سایر قوانین و مقررات مربوط می‌گردد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیات عالی

تبصره ۱- در صورت سلب صلاحیت هر یک از اعضای هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل، صندوق موظف می‌باشد ظرف مدت سی روز کاری نسبت به معرفی اعضای جدید هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل جدید اقدام نماید، عدم معرفی فرد جایگزین، به عنوان تخلف صندوق محسوب می‌گردد.

تبصره ۲- در صورت سلب صلاحیت هر یک از اعضای هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل صندوق، اشخاص مزبور نمی‌توانند تا مدت دو سال به عنوان عضو هیأت‌مدیره و یا مدیرعامل هیچ یک از صندوق‌ها تعیین شوند.

## فصل پنجم– گزیر، انحلال و تصفیه صندوق

**ماده ۹۰**– در صورتی که وضعیت صندوق به تشخیص بانک مرکزی قابل اصلاح نباشد، دستور توقف عملیات قرض‌الحسنه صندوق توسط بانک مرکزی صادر می‌گردد. در صورت غیرقابل اصلاح بودن وضعیت صندوق به تشخیص عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند)، مراتب باید توسط عامل نظارتی به بانک مرکزی اعلام شود.

**ماده ۹۱**– پس از صدور دستور توقف عملیات صندوق، صندوق قرض الحسنه نوع اول و دوم منحل می شوند در مورد صندوق قرض الحسنه نوع سوم و بزرگ فرایند گزیر از طریق زیر صورت می‌گیرد:

۹۱-۱- ادغام با صندوق دیگر مورد تأیید بانک مرکزی ؛

۹۱-۲- تملک توسط مؤسسه اعتباری یا صندوق دیگر مورد تأیید بانک مرکزی؛

۹۱-۳- انحلال صندوق.

**ماده ۹۲**– از زمان اعلام توقف عملیات قرض‌الحسنه صندوق، انجام هرگونه عملیات و ایجاد بدهی یا تعهد جدید توسط صندوق ممنوع می‌باشد. هر نوع مداخله اعضای هیأت‌امناء، هیأت‌مدیره و مدیرعامل در امور صندوق از زمان اعلام توقف عملیات قرض‌الحسنه ممنوع می‌باشد.

**ماده ۹۳**– با اعلام توقف عملیات قرض‌الحسنه صندوق، در صورت ضرورت و به تشخیص بانک مرکزی، مدیر/مدیران موقت برای اداره صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع سوم و بزرگ توسط بانک مرکزی انتصاب می‌گردد. مدیر/مدیران موقت دارای تمام یا برخی از اختیارات مدیران صندوق متوقف، به شرح مندرج در اساسنامه به تشخیص بانک مرکزی و نیز سایر اختیارات و وظایف محوله توسط هیأت‌عالی خواهند بود.

**ماده ۹۴**– فرآیند تملک، به موجب قراردادی است که متضمن توافق طرفین جهت تقبل بدهی‌ها و تعهدات صندوق متوقف و انتقال دارایی‌های آن به مؤسسه اعتباری و یا صندوق دیگر در قبال پرداخت وجه معین و یا عدم پرداخت وجه می‌باشد.

**ماده ۹۵**– حداکثر مدت فرایند گزیر صندوق سه‌سال می‌باشد.

دبیرخانه هیأت عالی

**ماده ۹۶-** صندوق در موارد زیر منحل و تصفیه می‌گردد:

۹۶-۱- ابطال اجازه‌نامه تأسیس و فعالیت؛

۹۶-۲- صدور حکم انحلال یا ورشکستگی توسط دادگاه؛

۹۶-۳- انحلال اختیاری؛

۹۶-۴- در صورتی که پس از طی مدت مقرر در ماده (۹۵) و یا پیش از مدت زمان یادشده با تشخیص بانک مرکزی، ادغام با صندوق دیگر یا تملک توسط مؤسسه اعتباری یا صندوق دیگر قابل انجام نباشد.

**ماده ۹۷-** در صورت انحلال صندوق، کلیه اختیارات و وظایف هیئت امناء صندوق منحله تا خاتمه امر تصفیه و آگهی ختم عمل، بر عهده مدیران تصفیه می‌باشد.

**ماده ۹۸-** مدیر تصفیه از تاریخ انتصاب، دارای تمامی یا بخشی از اختیارات و وظایف مدیران صندوق که در اساسنامه آن صندوق مقرر گردیده و نیز سایر اختیارات و وظایف محوله طبق قوانین و مقررات ذی‌ربط خواهد بود.

**ماده ۹۹-** پس از خاتمه عملیات تصفیه، مراتب باید حداکثر ظرف مدت یک ماه توسط مدیر تصفیه در مرجع ثبتی ثبت گردد.

**ماده ۱۰۰-** با شروع فرایند تصفیه صندوق، بستانکاران صندوق به استثناء سپرده‌گذاران و کارکنان آن باید ظرف مهلت زمانی حداکثر ۹۰ روز کاری از تاریخ اعلام عمومی، تمامی اسناد و مدارک مربوط به مطالبات خود را ارائه نمایند.

**ماده ۱۰۱-** با شروع فرآیند تصفیه، اولویت پرداخت بدهی‌ها با سپرده‌گذاران است.

تبصره ۱- هزینه‌های مربوط به تصفیه صندوق از جمله حقوق مدیران تصفیه و هزینه‌های دادرسی از محل منابع صندوق پرداخت می‌گردد.

تبصره ۲ - در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی هیأت مدیره و مدیرعامل در بازپرداخت سپرده‌ها، بانک مرکزی با رعایت مفاد این دستورالعمل و سایر قوانین و مقررات مربوط، نسبت به اعمال اقدامات نظارتی و تنبیهی در خصوص اعضاء هیأت مدیره و مدیرعامل که مرتکب تخلف شده‌اند، اقدام خواهد نمود.

تبصره ۳ - مطالبات هیأت‌امنا، هیأت‌مدیره، مدیرعامل و اشخاص مرتبط آن‌ها (اشخاص حقیقی یا حقوقی که با اشخاص مورد اشاره واجد رابطه مالکیتی مؤثر، شراکت تجاری، نمایندگی اعم از نمایندگی قراردادی، قانونی و قضائی یا مدیریتی بوده یا دارای خویشاوندی نسبی یا سببی طبقه اول یا درجه یک از طبقه دوم با آنان باشند)، در آخرین اولویت، قرار خواهد گرفت.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

**ماده ۱۰۲**- در فرآیند گزیر، مؤسسین و هیأت امناء صرفاً پس از پرداخت بدهی‌ها بر اساس اولویت تعیین شده در ماده ۱۰۱- فقط مجاز به مطالبه آورده نقدی اسمی خود می‌باشند.

تبصره- در صورت داشتن مازاد پس از پرداخت بدهی‌های اشاره شده در مواد (۱۰۱) و (۱۰۲) مبلغ مذکور با نظارت مدیران تصفیه، در زمره اموال در اختیار ولی‌فقیه محسوب می‌گردد.

**ماده ۱۰۳**- در صورتی که مدیر موقت یا تصفیه، معاملات و قراردادهای صندوق طی یک سال منتهی به تاریخ شروع فرآیند گزیر را صوری، غیرقانونی، ناشی از تبانی، به قصد فرار از دین و نظایر آن تشخیص دهد، موظف است نسبت به طرح دعوا در مرجع قضایی و درخواست صدور حکم ابطال معاملات و قراردادهای مذکور اقدام نماید.

**ماده ۱۰۴**- انتصاب اعضای هیأت امناء، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق و سایر اشخاص مرتبط مطابق با ضوابط مقرر و همچنین انتصاب اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات پولی غیربانکی به عنوان مدیر موقت یا تصفیه صندوق صرفاً با تایید بانک مرکزی مجاز است.

**ماده ۱۰۵**- در حین انجام فرآیند گزیر و تصفیه صندوق رسیدگی به دعاوی مربوطه از جمله دعوای ورشکستگی در مراجع قضایی منجر به توقف یا برگشت فرآیند گزیر و تصفیه نخواهد شد.

**فصل ششم- سایر موارد**

**ماده ۱۰۶**- بانک مرکزی می‌تواند نسبت به تغییر مبالغ درج شده در این دستورالعمل، حسب شرایط و اقتضائات از جمله نرخ تورم اقدام نماید.

**ماده ۱۰۷**- صندوق‌هایی که قبل از تصویب این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند، باید ظرف مدت دو سال از تاریخ ابلاغ این اصلاحیه دستورالعمل، مطابق شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت‌عالی می‌رسد شرایط خود را با مفاد این دستورالعمل تطبیق دهند مگر در مواردی که مهلت دیگری برای آن‌ها در مفاد دستورالعمل قید شده باشد.

تبصره- هر یک از اعضاء هیأت‌امناء پیشنهادی صندوق‌های موجود که قبل از تصویب این دستورالعمل به فعالیت اشتغال داشته‌اند، در زمان اخذ مجوز باید نسبت به ارائه تعهدنامه رسمی مبنی بر این که انتخاب آن‌ها به‌عنوان عضو هیأت امنا با رعایت مفاد اساسنامه صندوق و قوانین و مقررات مربوط انجام شده است، اقدام نمایند.

**ماده ۱۰۸**- صندوق در مواردی که در این دستورالعمل ذکر نشده است، تابع قوانین و مقررات جاری از جمله، قانون پولی و بانکی کشور، قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون تنظیم بازار

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

غیرمتشکل پولی، قانون تجارت، قوانین مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، مصوبات، مقررات، بخشنامه‌ها و دستورات ابلاغی بانک مرکزی و سایر قوانین و مقررات موضوعه می‌باشد.

این دستورالعمل که در تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ در قالب (۱۱۱) ماده و (۵۰) تبصره به عنوان جایگزین «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه تک‌شعبه‌ای» به تصویب هیأت‌عالی رسیده است، در هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۴۰۵/۶/۳۱ هیات عالی در قالب ۱۰۸ ماده و ۵۲ تبصره مورد بازنگری واقع گردید.

از تاریخ ابلاغ این بخشنامه کلیه ضوابط ابلاغی زیر فاقد اعتبار می‌باشند:

- بخشنامه های شماره ۹۰/۶۲۶۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۳/۲۲ و ۹۰/۱۴۳۵۶۱ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۱ و ۹۱/۲۹۲۰۸۷ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲ موضوع ابلاغ اصلاحات مقطعی دستورالعمل اجرایی تاسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه موسسات اعتباری؛
- بخشنامه شماره ۰۰/۲۰۹۷۷۱ مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۴؛ ابلاغ مصوبه مورخ ۱۴۰۰/۶/۷ کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری در خصوص نحوه ارایه خدمات بانکی به صندوق‌های قرض‌الحسنه؛
- «دستورالعمل اجرایی تاسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه موسسات اعتباری» مصوب شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۳/۴ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی